

ระดับความสุขและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2549

วรรัตน์ กัจจมาภรณ์¹, กิตติพงษ์ ดงแสง¹, กุลยดา สมทรัพย์¹, ฐปนวงศ์ มิตรสูงเนิน¹, ทศพล อารีจิตรานุสรณ์¹,
ปิยธิดา คูหิรัญรัตน์², ศรีน้อย มาศเกษม²

¹นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 5 กองเวชศาสตร์ชุมชน คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

²ภาควิชาเวชศาสตร์ชุมชน คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Happiness Status and Related Factors: A Characterization of Grade 10-12 Students at Khonkaenwittayayon School, Khon Kaen, Thailand, 2006

Worarat Kajchamaporn¹, Kittipong Dongsang¹, Kulyada Somsap¹, Thapanawong Mitsungnern¹,
Tosapol Areejitranusorn¹, Piyathida Kuhiruntaratn², Srinoi Maskasem²

¹The fifth year medical student, Department of Community Medicine, Faculty of Medicine, Khon Kaen University

²Department of Community Medicine, Faculty of Medicine, Khon Kaen University

หลักการและเหตุผล: ดัชนีชี้วัดความสุขของกรมสุขภาพจิต สามารถวัดระดับความสุขและช่วยคัดกรองปัญหาสุขภาพจิต ตั้งแต่ระยะเริ่มแรกได้ สำหรับวัยรุ่นตอนปลายนั้นมีการเปลี่ยนแปลงหลายด้าน ได้แก่ อารมณ์ ความคิด การเข้าสังคม การพัฒนาเอกลักษณ์ของตนเอง คบเพื่อนต่างเพศ รวมถึง การตัดสินใจอนาคตการศึกษาของตนเองซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อสภาพจิตและความสุขของวัยรุ่นตอนปลาย

วัตถุประสงค์: ศึกษาระดับความสุข และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน ปีการศึกษา 2549

รูปแบบการศึกษา: การวิจัยเชิงพรรณนาภาคตัดขวาง

สถานที่ศึกษา: โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน จังหวัดขอนแก่น

ประชากรศึกษา: นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน ปีการศึกษา 2549 จำนวน 2,188 คน

การสุ่มตัวอย่าง: สุ่มตัวอย่างแบบกระจุก (Cluster Sampling) จำนวนกลุ่มตัวอย่าง : 450 คน

การวัดผล: ใช้แบบสอบถามชนิดตอบเองและ ดัชนีชี้วัดความสุขของกรมสุขภาพจิต ปี พ.ศ. 2547 และนำมาวิเคราะห์โดยใช้ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน มัธยฐาน พิสัยควอไทล์ ความถี่, ร้อยละ, Pearson Chi-Square, Multiple logistic regression, Odds ratio และ ช่วงความเชื่อมั่น 95%

Background: Thai Mental Health Indicator (TMHI), developed by Department of Mental Health (DMH), can measure happiness status and screen mental problems. In late adolescence, many changes occur including emotional status, thoughts, societal grouping identification, relationships and academic stressor. These factors can affect their happiness status.

Objectives: To study the happiness status and related factors among Grade 10-12 students at Khonkaenwittayayon School, Khon Kaen, 2006

Design: Cross-sectional descriptive study

Setting: Khon Kaen Wittayayon School

Population: 2,188 second-semester students in grade 10-12 at Khonkaen Wittayayon School in academic year 2006

Sampling Method: Cluster sampling

Sample Size: 450 students

Measurements:

Self-administered questionnaire and Thai Mental Health Index (TMHI) 2004

Data were analyzed using median, Inter Quartile Range, frequencies, percent, Pearson Chi-square, Multiple logistic regression, OR and 95% CI

ผลการวิจัย: อัตราตอบกลับร้อยละ 91.8% เป็นนักเรียนหญิงร้อยละ 60.4 ค่ามัธยฐานของคะแนนความสุขของนักเรียนเท่ากับ 34 (95% CI: 33, 34) และพิสัยควอไทล์มีค่า 6.25 เมื่อแจกแจงนักเรียนตามเกณฑ์ของกรมสุขภาพจิต พบว่า ระดับความสุขต่ำกว่าคนปกติทั่วไป 10.1% ระดับความสุขเท่ากับคนทั่วไป 45.1% และมากกว่าคนทั่วไป 44.8% ทั้งนี้ไม่พบความแตกต่างของความสุขระหว่างเพศ และระดับชั้นเรียน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับความสุข ได้แก่ รายรับของนักเรียน (P=0.017) [OR = 0.38(95%CI:0.17,0.84)] สถานภาพสมรสของบิดามารดา (P=0.030) [OR = 0.42(95%CI:0.20,0.92)] และการเข้ากับเพื่อน ในชั้นเรียน (P=0.028) [OR = 0.44(95%CI:0.21,0.91)]

สรุปผลการวิจัย: นักเรียนส่วนใหญ่มีระดับความสุขเท่ากับคนทั่วไปหรือมากกว่า โดยปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับความสุข ได้แก่ รายรับ สถานภาพสมรสของบิดามารดาและปัญหาเกี่ยวกับเพื่อน

Results: There was 91.8% response rate. The median of the happiness scores were 34 (95% CI: 33, 34) and IQR = 6.25. Overall happiness status was fair. According to DMH, 10.1% of the population has poor happiness status, 45.1% fair and 44.8% good. We found no differences in happiness status between sex and grade. The significantly related factors for happiness status were: (1) a student's income (P=0.017) [OR = 0.38(95%CI:0.17, 0.84)]; (2) parents' marital status (P=0.030) [OR = 0.42(95%CI:0.20, 0.92)] and (3) problems with friends (P=0.028) [OR = 0.44 (95%CI:0.21,0.91)]

Conclusion: Most of the students had a normal state and greater of happiness status. The statistically significant related factors were income, parents' marital status and problems with friends.

Keywords: Happiness status, Grade 10-12 students

ศรีนครินทร์เวชสาร 2550; 22(3): 254-60 • Srinagarind Med J 2007; 22(3): 254-60

บทนำ

ปัจจุบัน โลกมีความเปลี่ยนแปลง เป็นยุคโลกาภิวัตน์ มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะด้านวัตถุแต่ปัญหาทางสังคมต่างๆ กลับเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะปัญหาวัยรุ่น การพัฒนาทางวัตถุจึงไม่ใช่สิ่งสำคัญที่สุดที่ทำให้มนุษย์เรามีความสุขมากขึ้น ในต่างประเทศเช่น สิริพงษ์ วิทวิทยโรจน์¹ กล่าวว่า ประเทศภูฐานเริ่มมีการใช้ดัชนีชี้วัดความสุขมา โดยกษัตริย์แห่งภูฐานเคยตรัสในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเมื่อ พ.ศ.2515 ว่า "Gross National Happiness is more important than Gross National Product" แปลว่า ความสุขมวลรวมประชาชาติ สำคัญกว่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ Karma ura and Karma Galey² พบว่าดัชนีชี้วัดความสุขสามารถบอกระดับความสุขของคนในประเทศภูฐานได้เป็นอย่างดี

การประเมินระดับความสุขนั้นมีประโยชน์ในการนำไปใช้ในกลุ่มคนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงเพื่อช่วยคัดกรองผู้ที่มีปัญหาสุขภาพจิตตั้งแต่ระยะเริ่มแรกและวางแผนให้การช่วยเหลือ อันเป็นการป้องกันการเจ็บป่วยทางจิตเวชที่อาจตามมาได้ ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินเรียกว่าดัชนีชี้วัดความสุข ซึ่งมีการนำแบบอย่างมาจากต่างประเทศและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อนำมาใช้กับคนไทยจนกระทั่งมีฉบับสมบูรณ์เมื่อปี พ.ศ.2547 จากการศึกษาของ อภิชัย มงคล³ พบว่า มีค่า Reliability ค่อนข้างสูงโดยมีค่า Cronbach's alpha coefficient มากกว่า 0.83

วัยรุ่นตอนปลาย (16-20 ปี) เป็นช่วงที่จะพัฒนาไปเป็นผู้ใหญ่ ทั้งในด้านการงานและการเรียนจะต้องรับผิดชอบเพิ่มมากขึ้น กลุ่มวัยรุ่นกลุ่มนี้มักจะมีสิ่งต่างๆ ที่มากระทบทั้งในด้านครอบครัว สังคม เศรษฐกิจ การศึกษา และในการมองตนเอง การกระทบในแต่ละช่วงเวลานั้นก็จะมี ความเกี่ยวข้องกับระดับความสุขของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายได้

ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำดัชนีชี้วัดความสุขของกรมสุขภาพจิตมาใช้วัดภาวะสุขภาพจิตในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อศึกษาระดับความสุข และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง นำไปสู่ การหาแนวทางพัฒนาและ ปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ให้นักเรียนกลุ่มนี้มีการพัฒนาไปเป็นผู้ใหญ่ได้อย่างมีความสุขต่อไป

วิธีการศึกษา

รูปแบบการวิจัยเป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Cross-sectional descriptive study) ประชากรศึกษาคือ นักเรียนที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน จังหวัดขอนแก่นทั้งสิ้นจำนวน 2,188 คน เกณฑ์การคัดเลือก (Inclusion criteria) คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน จังหวัดขอนแก่น ภาคการศึกษาที่สอง

ปีการศึกษา 2549 และเกณฑ์การคัดออก (Exclusion criteria) นักเรียนแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมที่มาจากต่างชาติ

การศึกษาครั้งนี้ ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบกระจุก (Cluster sampling) โดยใช้ Maximum acceptable difference 2.5% of means, Design effects 2.5 เท่า, ขนาดของแต่ละ cluster เท่ากับ 45 คน ได้จำนวนตัวอย่าง 10 ห้อง ห้องละ 45 คน กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 450 คน ผู้วิจัยได้ดำเนินการ สุ่มห้องเรียน ตัวอย่างโดยวิธี Systematic sampling จากจำนวนห้องเรียน ทั้งหมดของนักเรียนมัธยมศึกษา ตอนปลาย จำนวน 10 ห้อง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสอบถามชนิดตอบเองมี 2 ส่วน คือส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่สร้างและพัฒนาโดยผู้วิจัย ส่วนที่ 2 เป็นแบบทดสอบเรื่องดัชนีชี้วัดความสุข ฉบับมาตรฐานของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ปี พ.ศ.2547 ฉบับสั้น 15 ข้อ คะแนนเต็ม 45 คะแนน โดยแบ่งช่วงคะแนนเป็น 3 ระดับคือ

0-27 คะแนน ระดับความสุขน้อยกว่าคนทั่วไป

28-34 คะแนน ระดับความสุขเท่ากับคนทั่วไป

35-45 คะแนน ระดับความสุขมากกว่าคนทั่วไป

การประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษาครั้งนี้ ได้มีการบันทึกข้อมูล และตรวจสอบความถูกต้อง โดยการทำ Data double entry การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรม SPSS และ Epi Info โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่ามัธยฐาน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน พิสัยควอไทล์ ความถี่ ร้อยละ และสถิติเชิงวิเคราะห์ ได้แก่ Pearson Chi-square test, Odds-Ratio, 95% CI, Mann-Whitney U test และ Multiple Logistic Regression และการวิจัยครั้งนี้ ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เลขที่ :HE 491132

ผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ศึกษา ในกลุ่มนักเรียนจำนวน 450 คน ได้แบบสอบถามกลับมา จำนวน 413 ชุด คิดเป็น อัตราการตอบกลับ ร้อยละ 91.8

1) ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึง ปีที่ 6 โดย เป็นนักเรียนชาย 163 คน (ร้อยละ 39.6) และเป็นนักเรียนหญิง 249 คน (ร้อยละ 60.4) นักเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 68.7) มีอายุอยู่ในช่วง 16-17 ปี ค่ามัธยฐานของอายุ เท่ากับ 17 ปี และพิสัยควอไทล์เท่ากับ 1 โดยส่วนใหญ่แล้ว มีผลการเรียนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 3.01-3.50 ค่ามัธยฐานเท่ากับ 3.16 พิสัย ควอไทล์เท่ากับ 0.71 นักเรียน 349 คน (ร้อยละ 85.1) คิดว่าตนมีรายรับเพียงพอ สำหรับข้อมูลด้านครอบครัวของ

นักเรียน พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 82.1 บิดามารดาอาศัยอยู่ด้วยกัน

กลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่ จำนวน 394 คน (ร้อยละ 97.3) มีความคาดหวังจะเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มีนักเรียน 8 คน ต้องการการศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน สำหรับเรื่องคณะที่ต้องการศึกษาต่อมากที่สุดนั้น พบว่า นักเรียนจำนวน 299 คน (ร้อยละ 73.6) ตัดสินใจได้แล้ว และนักเรียน 107 คน (ร้อยละ 26.4) ยังไม่ทราบว่าตนต้องการจะเรียนต่อในคณะใด

ในด้านสัมพันธภาพ พบว่า กลุ่มนักเรียน 406 คน มีเพื่อนสนิท ซึ่งพบว่า นักเรียน 90 คน (ร้อยละ 21.1) มีปัญหา กับเพื่อนสนิทในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา สำหรับเรื่องของการ เข้ากับเพื่อนในชั้นเรียนพบว่า มีนักเรียน 103 คน (ร้อยละ 25.1) ที่เข้ากับเพื่อนในชั้นได้ไม่ดี เมื่อถามถึงสัมพันธภาพกับเพศตรงข้าม พบว่า นักเรียนที่มีแฟน มีจำนวน 147 คน (ร้อยละ 35.7) ซึ่งในกลุ่มที่มีแฟนนี้ พบว่ามีจำนวน 86 คน (ร้อยละ 58.5) มีปัญหากับแฟนในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา

2) ระดับความสุข

พบว่ากลุ่มนักเรียนตัวอย่าง มีค่ามัธยฐานของระดับความสุขที่ 34 (IQR 6.25) และ 95%CI:33, 34 (ตารางที่ 1) เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานของกรมสุขภาพจิตแล้วพบว่า

ตารางที่ 1 สถิติต่างๆ ของคะแนนความสุขในกลุ่มตัวอย่าง

Valid Cases	406
Mean	33.53
Median	34.00
Std. Deviation	5.053
Minimum	10
Maximum	45
Range	35
Interquartile Range	6.25

นักเรียนส่วนใหญ่ มีความสุขเท่ากับคนปกติ อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบค่ามัธยฐานของคะแนนความสุข ในแต่ละเพศ ระดับชั้น และสายการเรียน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p>0.05$)

เมื่อเปรียบเทียบตามเกณฑ์ของกรมสุขภาพจิต พบว่า มีกลุ่มนักเรียนที่มีความสุขเท่ากับคนทั่วไป 183 คน (ร้อยละ 45.1) กลุ่มที่มีความสุขมากกว่าคนทั่วไป 182 คน (ร้อยละ 44.8) และกลุ่มที่มีความสุขน้อยกว่าคนทั่วไป จำนวน 41 คน (ร้อยละ 10.1) (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ระดับความสุขในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนขอนแก่นวิทยายน จังหวัดขอนแก่น

ระดับความสุข	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มที่มีความสุขน้อยกว่าคนทั่วไป	41	10.1
กลุ่มที่มีความสุขเท่ากับคนทั่วไป	183	45.1
กลุ่มที่มีความสุขมากกว่าคนทั่วไป	182	44.8
รวม	406	100.0

จากคำแนะนำของกรมสุขภาพจิต ผู้ทำแบบทดสอบที่มีระดับความสุขน้อยกว่าคนทั่วไป ควรไปรับคำปรึกษาที่สถานบริการสาธารณสุข หรือจากแพทย์ เพื่อประเมินความผิดปกติทางจิตต่างๆ เพิ่มเติม ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงได้แบ่งกลุ่มความสุขในการวิจัยนี้ใหม่ เป็น 2 กลุ่ม โดยแบ่งเป็นกลุ่มที่มีความสุขน้อยกว่าคนทั่วไป และ กลุ่มที่มีความสุขปกติ (มากกว่า หรือเท่ากับคนทั่วไป) ซึ่งหลังจากแบ่งกลุ่มแล้ว พบว่ากลุ่มที่มีความสุขน้อยกว่าคนทั่วไป มีจำนวน 41 คน (ร้อยละ 10.1) ส่วนกลุ่มที่มีความสุขปกติ มีจำนวน 365 คน (ร้อยละ 89.9)

3) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสุข

จากผลการศึกษาความสัมพันธ์แบบตัวแปรเดียว พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับความสุข และมีนัยสำคัญทางสถิติคือ สายการเรียน(P=0.028) (95% CI: 0.21, 0.99) รายรับ (P=0.001), (95% CI: 0.14, 0.70) สถานภาพสมรสของบิดามารดา (P= 0.010), (95% CI: 0.19, 0.88) ผู้สนับสนุนด้านจิตใจ (P=0.003), (95% CI: 0.19, 0.76) ปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนสนิท (P= 0.012) (95% CI: 1.12, 4.96) การเข้ากับเพื่อนในชั้นเรียน (P=0.001) (95% CI: 1.41, 5.95) ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับความสุข แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติคือ การตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคต (P=0.038) (95% CI: 0.97, 4.17) และ ปัญหาเกี่ยวกับแฟน (P=0.032) (95% CI: 0.98, 21.45) (ตารางที่ 3)

เมื่อนำข้อมูลมาศึกษาโดยวิเคราะห์ตัวแปรแบบเชิงซ้อน พบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับความสุขและมีนัยสำคัญทางสถิติคือ

การเข้ากับเพื่อนในชั้นเรียน พบว่า นักเรียนที่เข้ากับเพื่อนในชั้นไม่ได้ มีโอกาสที่จะมีความสุขในระดับต่ำกว่าคนทั่วไป มากกว่านักเรียนที่เข้ากับเพื่อนในชั้นเรียนได้ดี 56% (OR=0.44 (95% CI: 0.21, 0.91) (P=0.028)

สถานภาพสมรสของบิดามารดา พบว่า นักเรียนที่บิดามารดาไม่ได้อยู่ด้วยกัน มีโอกาสที่จะมีความสุขในระดับต่ำกว่าคนทั่วไป มากกว่ากลุ่มที่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน 58% (OR= 0.45(95% CI: 0.19, 0.92) (P=0.031)

รายรับ พบว่า นักเรียนที่มีรายรับไม่เพียงพอ มีโอกาสที่จะมีความสุขในระดับต่ำกว่าคนทั่วไป มากกว่า นักเรียนที่มีรายรับเพียงพอ 62% (OR = 0.38(95% CI: 0.17, 0.84) (P=0.017)

4) ความคิดเห็นเรื่องความต้องการหรือกิจกรรมที่เพิ่มระดับความสุขในนักเรียน

จากคำถามปลายเปิด พบว่า 3 อันดับแรกของกิจกรรมที่นักเรียนต้องการให้จัดขึ้น เพื่อ เพิ่มความสุขในการเรียนคือ

1. ด้านอาจารย์ผู้สอน ได้แก่ ไม่เคร่งเครียดจนเกินไป ให้มีกิจกรรมสอดแทรกระหว่างการสอน
 2. กิจกรรมทัศนศึกษา หรือ เข้าค่ายต่างๆ
 3. ด้านการบ้านหรืองานที่ได้รับมอบหมาย เช่น ขยายเวลากำหนดส่ง หรือลดปริมาณงานลง
- สามอันดับแรกของกิจกรรมที่นักเรียนต้องการให้จัดขึ้นเพื่อเพิ่มความสุขในชีวิตคือ
1. ต้องการทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัว เช่น อยู่พร้อมหน้ากัน ทานอาหารร่วมกัน ไปเที่ยว
 2. ความสุขเกิดจากตนเองหรือความไฝ่ฝันของตนเอง เช่น ต้องการประสบความสำเร็จ
 3. กิจกรรมนันทนาการต่างๆ เช่น ดูหนัง ฟังเพลง ร้องเพลง เล่นดนตรี คอนเสิร์ต

การอภิปรายผล (Discussions)

การศึกษา ครั้งนี้พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย มีค่ามัธยฐานของคะแนนความสุขเท่ากับ 34 (IQR 6.25), 95%CI:33, 34 จากคะแนนเต็ม 45 คะแนน สำหรับค่ามัธยฐานของคะแนนความสุข จัดว่าอยู่ในระดับเท่ากับคนปกติ และเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ของดัชนีชี้วัดสุขภาพจิต พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 45.8) มีความสุขในระดับเท่ากับคนปกติทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของอภิชัย มงคล¹² ที่พบว่าระดับคะแนนความสุขของคนไทยส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 28-34 คะแนน คือ ระดับเท่ากับคนปกติทั่วไป

เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับความสุขเบื้องต้น พบว่า เมื่อควบคุมตัวแปรอื่นๆ แล้ว เพศ ไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P = 0.311) ของระดับความสุขระหว่างเพศ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ Natvig GK7 แต่ไม่สอดคล้องกับการวิจัยของ Carol Aguirre⁴ ที่ศึกษาในระดับความสุขของประชากรในเมือง San Mateo พบว่า เพศหญิงมีความสุขมากกว่าเพศชาย ส่วนการศึกษาของ Lauren G. Wild⁵ ที่ศึกษาหาความเกี่ยวข้องระหว่างพฤติกรรมเสี่ยงและความภาคภูมิใจในตนเองของวัยรุ่น พบว่าเพศหญิงมีความภาคภูมิใจในด้านรูปร่างหน้าตาและเห็นคุณค่าของตนเอง

ตารางที่ 3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับความสุขตัวแปรแบบเชิงเดี่ยว

ปัจจัย		ระดับความสุข		P-value	Crude OR	95% CI
		น้อยกว่าคนทั่วไป	ปกติ			
สายการเรียน	วิทย์	28	301	0.028	0.46	(0.21, 0.99)*
	ศิลป์	13	64			
รายรับ	เพียงพอ	27	315	0.001	0.32	(0.14, 0.70)*
	ไม่เพียงพอ	13	48			
สถานภาพสมรสของบิดามารดา	อยู่ด้วยกัน	27	301	0.010	0.41	(0.19, 0.88)*
	ไม่อยู่ด้วยกัน	14	64			
ผู้สนับสนุนด้านจิตใจ	บิดาและมารดา	20	261	0.003	0.38	(0.19, 0.76)*
	อื่นๆ	21	104			
การตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคต	ตัดสินใจแล้ว	25	276	0.038	2.02	(0.97, 4.17)
	ยังไม่ตัดสินใจ	16	89			
ปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนสนิท	มี	15	73	0.012	2.37	(1.12, 4.96)*
	ไม่มี	25	288			
การเข้ากับเพื่อนในชั้นเรียน	ได้	22	283	0.001	2.89	(1.41, 5.95)*
	ไม่ได้	18	80			
การมีปัญหากับแฟน	มี	14	70	0.032	3.80	(0.98, 21.45)
	ไม่มี	3	57			

*มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับความสุขเมื่อวิเคราะห์ตัวแปรแบบเชิงซ้อน

ปัจจัย	P-value	Adjusted OR	95% CI
การเข้ากับเพื่อนในชั้นเรียน	0.028	0.44	(0.21,0.91)*
สถานภาพสมรสของบิดามารดา	0.031	0.42	(0.20,0.92)*
รายรับ	0.017	0.38	(0.17,0.84)*
การที่ยังไม่ได้ตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคต	0.141	1.75	(0.83,3.67)
เพศ	0.311	0.69	(0.34,1.41)
สายการเรียน	0.055	0.47	(0.22,1.02)

*มีนัยสำคัญทางสถิติ

น้อยกว่าเพศชาย ซึ่งความภาคภูมิใจเป็นองค์ประกอบของดัชนีชี้วัดความสุขที่ชี้วัดในการวิจัยครั้งนี้

นอกจากนี้แล้ว ในประเด็นของ สถานภาพสมรส ของบิดามารดา เมื่อควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอื่น พบว่า นักเรียนที่บิดาและมารดาอาศัยอยู่ด้วยกัน จะมีโอกาสที่จะมีระดับความสุขต่ำกว่าคนทั่วไป น้อยกว่า นักเรียนที่บิดามารดาไม่ได้ อยู่ด้วยกัน หรือ นักเรียนที่อาศัยอยู่กับบุคคลอื่น ($P = 0.031$) Adjusted OR = 0.42 95%CI: 0.19, 0.92 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Joronen K.⁶ ซึ่งพบว่า บรรยากาศของความรักร่วมกันในครอบครัว การพูดคุยกันการในครอบครัวอย่างเปิดเผย และการมีความเกี่ยวข้องกันในครอบครัว เช่น การทำกิจกรรมร่วมกัน การให้กำลังใจกัน เป็นปัจจัยที่ทำให้มีความสุขมากขึ้น ส่วนปัจจัยที่ทำให้มีความสุข ลดลงได้แก่ การที่ครอบครัวแตกแยก ส่วนงานวิจัยของ Christina Falci⁷ ซึ่งศึกษาถึงความเครียดในเด็กวัยรุ่นตอนต้นและตอนกลางที่อาศัยอยู่กับพ่อแม่และไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ก็พบว่าวัยรุ่นที่มีความสัมพันธ์ที่ห่างเหินกับพ่อแม่มีแนวโน้มที่จะเกิดภาวะความเครียดได้มาก สำหรับงานวิจัยของ DeWayne Moore⁸ พบว่าความโดดเดี่ยวของวัยรุ่นมีความเกี่ยวข้องในการเพิ่มขึ้นของความกังวล ภาวะซึมเศร้า การสูญเสียการควบคุมสิ่งต่างๆ ความตื่นกลัวสังคม การลดลงของความสนุกสนาน ความสุขและความพึงพอใจ

ส่วนประเด็นของ เพื่อน เมื่อควบคุมตัวแปรอื่นๆ พบว่านักเรียนที่เข้ากับเพื่อนในชั้นไม่ได้ มีโอกาสที่จะมีความสุขในระดับต่ำกว่าคนทั่วไป มากกว่านักเรียนที่เข้ากับเพื่อนในชั้นเรียนได้ดีร้อยละ 56 (Adjusted OR=0.44 (95% CI: 0.21, 0.91) ($P=0.028$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Lauren G. Wild⁹ ที่ศึกษาความเกี่ยวข้องระหว่างพฤติกรรมเสี่ยงและความภาคภูมิใจในตนเองของวัยรุ่น พบว่านักเรียนทั้งสองเพศส่วนใหญ่มีคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองน้อยในโรงเรียนและครอบครัว แต่มีคะแนนสูงในเรื่องเพื่อน ซึ่งค่าคะแนนความภาคภูมิใจในเรื่องเพื่อนนั้นได้ถูกนำมารวมไว้ในการให้คะแนนดัชนีชี้วัดความสุขของงานวิจัยนี้ สำหรับงานวิจัยของ Natvig GK⁹ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางจิตสังคม และความสุข ในเด็กวัยรุ่นวัยเรียนในประเทศนอร์เวย์ พบว่าการสนับสนุนจากเพื่อน ทำให้มีความสุขเพิ่มขึ้น

รายรับของนักเรียน เมื่อควบคุมตัวแปรอื่นแล้ว พบว่านักเรียนที่มีรายรับไม่เพียงพอ มีโอกาสที่จะมีความสุขในระดับต่ำกว่าคนทั่วไป มากกว่านักเรียนที่มีรายรับเพียงพอ ร้อยละ 62 ($P=0.017$) โดยมีค่า Adjusted Odds-Ratio เท่ากับ 0.38 มีค่าความเชื่อมั่นที่ 95% (0.17, 0.84) ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของกลุ่มผู้วิจัย เพราะสังคมปัจจุบันมีลักษณะ

ของวัตถุนิยมมากขึ้น ซึ่งการที่มีรายรับไม่เพียงพออาจทำให้ความสุขลดลงได้

สรุปผลการวิจัย (Conclusions)

นักเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 89.9 มีระดับความสุขอยู่ในเกณฑ์ปกติ โดยเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลแบบตัวแปรเชิงซ้อน พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับความสุข คือ รายรับของนักเรียน ความอบอุ่นในครอบครัว และ การเข้ากับเพื่อนในชั้นเรียน

กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement)

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ ผศ.สุรพล วีระศิริ และคุณวัชณี หัตถพนม ที่ให้คำแนะนำเรื่องเครื่องมือวัดความสุข และขอขอบคุณผู้อำนวยการ คณะครู และนักเรียนโรงเรียนขอนแก่นวิทยายนที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้สำเร็จมาได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- ศิริพงษ์ วิทวิโรจน์. ฐาน: ดัชนีชี้วัดความสุข (webpage). บทความ. มิถุนายน 2549; Available at <http://www.biothai.net/news/view.php?id=3404>. (accessed 24 November 2006).
- Karma Ura , Karma Galay, editors. Gross national happiness and development (webpage). 2004; Available at <http://www.grossinternationalhappiness.org/downloads/Book-GNH-I-1.pdf>. (accessed 14 November 2006).
- อภิชัย มงคล. การพัฒนาและทดสอบดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตคนไทยฉบับใหม่(webpage). งานวิจัย. 2546; Available at <http://www.dmh.go.th/test/thaihapnew>. (accessed 14 November 2006).
- Carol Aguirre. San Mateo Happiness Index 2006, School of Business and Management, Notre Dame de Namur University (webpage). Research. 2006; Available at <http://sbm.ndnu.edu>. (Accessed 14 November 2006).
- Lauren G. Wild, Alan J. Flisher, Arvin Bhana, Carl Lombard. Associations among adolescent risk behaviours and self-esteem in six domains, Journal of Child Psychology and Psychiatry (webpage). Research. 2004; Available at <http://www.blackwell-synergy.com/doi/pdf/10.1111/j.1469-7610.2004.00330.x/full>. (accessed 24 November 2006).
- Joronen K, Astedt-Kurki P. Familial contribution to adolescent subjective well-being, International Journal of nursing Practice (webpage). Research. 2005; Available at <http://www.blackwell-synergy.com/doi/pdf/10.1111/j.1440-172X.2005.00509.x>. (accessed 24 November 2006).

7. Christina Falci. Family structure, closeness to residential and nonresidential parents, and psychological distress in early and middle adolescence (webpage). Research. 2006; Available at <http://www.blackwell-synergy.com/doi/pdf/10.1111/j.1533-8525.2006.00040.x>. (accessed 24 November 2006).
8. DeWayne Moore, Norman R. Schultz, Jr. Loneliness at Adolescence: Correlates, Attributions, and Coping, Journal of Youth and Adolescence (webpage). Research. 1983; Available at <http://www.springerlink.com/index/L7346005GG282J07.pdf>. (accessed 24 November 2006).
9. Natvig GK. Associations between psychosocial factors and happiness among school adolescents, International Journal of Nursing Practice (webpage). Research. 2003; Available at <http://www.blackwell-synergy.com/doi/pdf/10.1046/j.1440-172X.2003.00419.x>. (accessed 24 November 2006).

